

Izhaja razen nedelj in
praznikov vsak dan
depodan.

Uredništvo je v Ljubljani,
Franciška ulica št. 6/I,
Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in pod-
pisati, sicer se jih ne pri-
obči. Rokopise se ne vrača.

Inserati: Enostolpna peti-
vrtica 60 vin., pogojen
prostor 1 K; razglaš in
poslano vrtica po 1 K;
večkratne objave po do-
govoru primeren popust.

NAPREJ

Glasilo Jugoslov. socialno-demokratske stranke.

Posamezna šte. stane
40 vnanj. ev.

Naročnina: Po pošti ali
z dostavljanjem na dom za
celo leto 72 K, za pol
leta 36 K, za četrt leta
18 K, za mesec 6 K.
Za Nemčijo celo leto 77 K,
za ostalo tujino in Ameriko
84 K. — Reklamacije za
liet so poštne proste.

Upravništvo je v Ljubljani,
Franciška ulica št. 6/I,
Učiteljska tiskarna.

Telefonska št. 312.

Prizadeti, pozor!

Kdor je danes tako radoveden ali
pa tako potrpečljiv, da prelistava in
bista vse meščanske liste in lističe,
ta mora imeti res dober želodec. Le
malo izjem je, o katerih bi lahko
rekli, da pišejo vsaj približno v taki
obliki in tako stvarno, da bi lahko
trdili, da imajo nekaj jedra. Glavna
snov raznih in različnih listov pa je
blatenje socialne demokracije in la-
ganje o njej in njenih zaupnikih. Ne-
davno se je sklenilo nekako pre-
mirje z ozirom na način boja. S tem
se je hotelo doseči stvarno in resno
polemiko o strankarskih zadevah,
ker boj, ki je zopet zavladal v zad-
njem času v slovenskem časopisju,
ni dostojen in ne more izčistiti poj-
mov, še manj pa pokazati v jav-
nosti, zlasti glede na zunanjo poli-
tiko, da hočejo res Srbi, Hrvati in
Slovenci osnovati enotno državo, h
kateri pripadejo tudi po Italijanih in
Nemcih zasedene slovenske pokra-
jine. Poleg te zahteve pa je tudi
glavna ta, da se zjasni polni glede
demokratske uredbe nove države,
o kateri nekateri krogi doslej niso
marali nič slišati.

Kljub vsemu temu pa rovarijo
zlasti zakotni listi meščanskih strank
proti socialni demokraciji, denuncir-
ajo in zbujaajo bestialne strasti. Ne
ena ne druga ne dela izjeme. Mi se
ne bojimo kritike, mi se ne bojimo
političnega boja, toda sovražimo laž
in denuncijantstvo in pa komedijant-
sko lojalnost napram novemu držav-
nemu režimu in napram nam. Očitno
hinavstvo je to. Nam se ne more
glede naše doslednosti in glede naše
resne volje, da se uredi nova država
v zmislu demokratskih načel nič-
esar očitati. Vedno smo se dostojno
zavzemali za načela stranke in za
ljudske pravice, in če je sedaj javno
mnenje deloma vsaj na nepravil poti,
potem ste to zakrivali Pribečeviči in
vsi tisti, ki se skrivate za njim, ker
ste uvedli drakonično tiransko raz-
mere v režim. Drzovitost velika je,
če nam kdo očita stvari, ki ste jih
povzročili sami z denuncijantstvom,
z demoralizacijo javnega mnenja, s
hujskanjem in obrekovanjem naše
stranke. Kdo bo še imel veselje po-
sklati fanfaram take politike? Sram
mora biti vsakega Slovenca take
kulture, kakršno goji zadnje čase
zlasti zakotno časopisje.

Klicali ste po vislicah, po policiji,
po prekam sodu in s slastjo ste po-
ročali, če se vam je kje posrečilo ro-
kovništvo. In vi, angeli, pravite, ni-
mamo moči, da odpravimo to zlo, da
discipliniramo svoje časopisje, da
ga navrnemo k dostojni politiki!

Dobro! Če hočete hoditi po tel
poti dalje, hodi! Nam se ni treba
umikati, nam so odprta kljub temu
široka vrata dela. Delamo v dostoi-
lnih mejah, ker je to naše načelo,
toda, če hočemo opraviti kulturno
delo, ki je na Slovenskem tako nu-
jno potrebno, bomo morali začeti z

veliko metlo in pokazati meščanske
politike v pravi luči. Ali se še spo-
minjate na razne izjave, govorance,
pisave listov za časa srbsko-bul-
garske vojne in potem za časa sve-
tovne vojne zlasti z ozirom na vojno
s Srbijo ob priliki sarajevskega
umora in še pozneje? Ali veste, ka-
ko ste pisali in govorili takrat? Ali
ste po polumu stare države pre-
oblekli svoje prepričanje v resnici
tako kot se preobleče dežni plašč?
Kdaj ste uganjali hinavstvo, takrat
ali sedaj? In vi hočete učiti nas, oči-
tati nam hočete ruvanje, blatite nas
po svojih zakotnih listih, da bi nam
vzeli ugled pri ljudstvu, da si smo
ostali značajni, pošteni. Temu po-
četu z vaše strani mora biti konec,
če ne, se bomo morali postaviti po-
šteno in bran.

In sedaj nameravate uvesti nad
slovenskim ozemljem povsem nov
tiranski režim, a obenem zahtevate,
da naj ta zbuja ljubezen do nove do-
movine, ustvarja slogu! Ali ni to na-
ivnost? Vse to se doseže le z res-
nim delom za ljudstvo in z ljud-
stvom.

Kronika od leta 1914. pa do leta
1918. je tako bogata karakteristič-
nih dogodkov v žurnalistični in v na-
stopih političnih osebnosti in korp-
racij, da bi bilo prav primerno osve-
žiti jo nekoliko v spominu. V ta na-
men bomo, če se ne neha ta ostudna
gonja, pričeli pribečevati »Črno
knjigo« vseh teh dogodkov, izjav in
čankov, da bo potem javnost lahko
sama presojala, kje so načela in kje
jih ni, kje resna politika in kje je ni,
kdo tolče sedaj veliki boben in kdo
ga je tolkel nekaj ter kako to dela
sedaj in kako je delal nekaj. Jako
zanimivo bi bilo očrtati to kamele-
onsko metamorfozo onih, ki igralo
sedaj nedolžno lagnje.

Torej boj ali delo! Dokazali bo-
mo, kje so načela, kje program-
atično delo. Zadržati se ne damo ni-
komur! Pripravljate se na poset; če
vam je prav, je nam tudi prav, a nam
so naša načela, pravice ljudstva sve-
tejša! Volite torej: obkurne boj ali
pa delo za ljudstvo in s tem za našo
novo domovino!

Neverjetno!

Pretečeno nedeljo je naša stran-
ka sklicala na Jesenicah protestni
shod proti najnovejši nakani italijan-
skega imperializma, ki bi nas na-
zadnje rad oropal vrhu vsega še na-
jlepšega dela bogate Gorenjske. Proti
tej grdi nameri pohlepnega imperia-
lizma je bila naša dolžnost, da iz-
pregovorimo odločno in takoj. Skli-
cali smo shod, ki se je vršil pod ni-
lim nebom, ob navzočnosti tisoč
glave množice. In povedali smo v
svojem imenu in v imenu vsega pri-
zadete prebivalstva, kaj je v tre-
nutku preteče nevarnosti poglavitna
dolžnost vseh.

Na tem shodu se je tudi na pred-
log navzočih sklenilo, pobirati pod-

pise po vseh občinah radovljiškega
političnega okraja proti italijanski
okupaciji vobče. Naši zaupniki so šli
brzo na delo in nam v resnici v par
dneh poslali cele pole podpisov.

Medtem se je pa izvršil značilen
preokret.

Navzlic temu, da je bila te dni
zares nevarnost, da nam italijanski
imperializem servira še posebno lo-
povščino — stvar se je v zadnjem
trenutku k sreči obrnila na boljše —
ter navzlic vsem vestem in opo-
minom informiranih faktorjev in li-
stov, se je našlo vseeno peščico za-
slepljenih nasprotnikov, ki so pred-
vsem čutili potrebo, da nas obreku-
jejo ter nahujskajo tudi ob tej pri-
liki prizadeto prebivalstvo proti
nam. Nevarnost domovine jim je bila
deseta briga, predvsem boj potom
obrekovanja in laži proti socialistični
stranki, ki je z dotično resolucijo
vendar dovolj razločno povedala,
kakšen namen je imel za njo nedeli-
ski shod.

Prišlo se je namreč najprej pla-
ho, potem pa bolj in bolj glasno pri-
povedovati, da socialistična stranka
pobira podpise pravzaprav z name-
nom, da bi jih potem predala Italiji,
češ, vsi ti ljudje hočejo priti pod
Italijo, okupirajte zato Gorenjsko...
In to neumno bajko se je trosilo
nepremišljeno v svet cele dneve!

Neverjetno!
Kaj naj rečemo k tej najnovejši
lopovščini? Ali naj pripisujemo
krivdo tistim nerazsodnim nasprotni-
kom, ki so to bedastočo nezvesto
ponavljali, ali pa zločinski gonji
žurnalističnih mazačev, ki so za-
strupili svoje ljudi na način, da so
režeži že izgubili poslednjo trdnico
zdrave pameti? Taka »žurnalistična«
vzgoja mora pač voditi do duševne
degeneracije njihovih čitateljev.

Kaj če je domovina v nevar-
nosti, kaj če nas Lahi tudi zasedejo;
ne pozabimo, da gre sedaj pred-
vsem parola proti socialistom. Zato
boj njim, boj z lažjo in obreku-
vanjem. To predvsem in nadvsem!

Tako se dela pri nas.
In baš zato nam je zapisana si-
ljajna bodočnost. Napredovali bomo
kot celota na celi črti, gmotno in
duševno. Zlasti duševno...

Prav nič se ne smejemo...
Če govorijo o bratstvu narodov,
si brezdomovinec, če se zavzemaš
za pravične meje svoje domovine,
si brezdomovinec, ki prodajaš de-
želo tujcu... Brezdomovinec vedno
in v vsakem slučaju. Kaj storiti?

Pa ostanimo brezdomovinci!...
Se vraga bi se zapirali, rajši
kakor da bi igrali klavno vlogo ve-
likodušnih in veleizobraženih prista-
šev meščanskih strank.

Žalostni prvi maj v Bosni.

Sodrugri rudarji iz Zenice v Bosni
nam sporočajo, da so praznovali
prvi maj v oblačni Bosni. In pravijo:
Prvi maj je bil pri nas prepovedan,
a smo kljub temu praznovali delav-

ski praznik. Ali skrivali smo se po
hišah, svinjakih in gonile so nas
straže in streljale za nami, uklepali
so nas v verige in tirali v zapor.
Ravnali so z nami tako kot s poži-
galci in roparji. Po dva do tri dni
smo bili brez jedi, ker se nismo upali
pokazati iz skrivališč.

Obžalujemo, da nismo mogli le-
tos praznovati delavskega praznika.

Preprečila ga nam je deloma bru-
talnost, deloma naivnost vladajo-
čega sistema, ki meni, da se s takimi
represalijami zatre delavski pokret.
Pozdravljamo končno bosenski so-
drugri in zlasti slovenski vse sodruge
in sodružice na Slovenskem. Naš
maj — naše odrešenje — pride na-
vzlic vsemu!

Naš podlistek!

V kratkem pričemo pribečevati
v podlistku veliki roman švedskega
pisatelja Avgusta Strindberga »Be-
dakova izpoved«. Snov temu
romanu lezgodba pisateljevega prve-
ga zakona, najodkritosrdnejša izpo-
ved strasne tragedije. V umetniško-
dovršeni sliki in prizorih je pisa-
telj v tej svoji življenjski knjigi
analiziral z njemu lastno resnico-
ljubnostjo razmerje moškega do žen-
ske in nanizal krog tega glavnega

problema množico stranskih social-
nih problemov. Roman je pisan iz
dna duše in zato so v njem scene,
ki zgrabijo bravca kakor električen
tok in ga ne izpuste iz svojega kr-
čevitega objema, dokler jih ne pre-
čita v eni sapi. — Že danes opozar-
jamo vse naše čitatelje na ta podli-
stek, ki ni samo umetniško vedomo
marveč eden najrazličnejših in
najstrašnejših socialnih romanov!

Brzobjavne vesti.

Jugoslavija.

Položaj na severni meji.

LDU poroča iz uradnega vira
dne 22. t. m. ob 9. uri: Pri gostilni
Samec zapadno od Slovenjega Grad-
ca smo odbili trikratni napad nam-
ške patrola. Sicer je položaj neiz-
premenjen.

Po svetu.

Nemškoavstrijska narodna skup-
ščina.

LDU, Dunaj, 21. (DunkU.) Pod-
kancelar Fink je izjavil: Narodna
skupščina je v seji 14. t. m. pozvala
vlado, da jasno izreče, katere obrate
misli socializirati. S pritrditvijo ka-
bineta izjavljamo torej: Po mnenju
vlade naj se nastopna privatna pod-
jetja razlastijo in preidejo v last in
obratovanje javnogospodarskih za-
vodov. 1. Premogokop, ki ne pre-
skrbujejo samo krajevne potrebe ali
posamezna podjetja, ki jih del so. V
zvezi s socializacijo teh premogo-
kopov se socializirajo tudi veletrgo-
vina s premogom in se v ta namen
ustanovijo posebni javno-gospodarski
zavodi. 2. Dobivanje železa, iz-
delovanje surovega železa in s tem
neposredno zvezano nadaljno obde-
lovanje, nikakor tudi dobivanje dru-
gih koristnih kovin. 3. Električna
podjetja in zato potrebno izkorišča-
nje vodnih sil, ako ne služijo samo
lokalnim potrebam. 4. Veliki gozdi
z lesne industrije in lesno veletrgo-
vino. Socializirajo naj se torej: Oba
najvažnejša vira moči: premog in
elektrika in obe najvažnejši suro-
vini: železo in les. Na ta način bo
dobila človeška družba v roko naj-
važnejše produktivne sile. Podru-
žabljenje izvršiti država in dežela
skupno. Upravo javnogospodarskih
zavodov za premokope in veliko
železne industrije prevzamejo poleg

državne vlade tudi deželne uprave.
Elektricitetno in gozdno gospodar-
stvo prevzamejo deželni zavodi, ki
naj se združijo v državne zveze,
kjer bo šlo za upravo skupnih zadev.

Avstrijci ne mislijo na represalije
proti Čehoslovakom.

LDU, Dunaj, 21. (DunkU.) V od-
govoru na interpelacijo glede sode-
lovanja Nemcev v pokrajinah, ki so
jih zasedli Čehoslovaki, je nemško-
avstrijski državni tajnik za zunanje
stvari odklonil protidogovor, ker bi
se s tem položaj čeških Nemcev sa-
mo poslabšal vsled mogočih repres-
salij. Državni urad za zunanje stva-
ri je velikokrat najrazličnejše pri-
tožbe, ki mu jih je poslalo nemško
prebivalstvo zasedenih pokrajin,
predložil zastopnikom in zemskimi
vlad, kar misli storiti tudi v bodoče
v vsakem sličnem primeru.

Veleberlinski delavski svet za pod-
pis mirovne pogodbe.

LDU, Berlin, 21. (DunkU.) Danes
so se sestali na posvetovanje o
mirovnem vprašanju veleberlinski
delavski svet, komunalni delavski
sveti in voljaški sveti. Po deloma
zelo burni, večkrat hrupno preki-
njeni debati je bil sprejet predlog
neodvisnih, ki zahteva, da se mirov-
na pogodba podpiše.

Nemčija prosi podaljšanja roka za
podpis mirovne pogodbe.

LDU, Lyon, 22. (Brezlično.)
Grof Brockdorff-Rantzau je v ime-
nu svoje vlade prosil svet četvorice
za podaljšanje roka, ki je bil dovo-
ljen nemški delegaciji za predložitev
pripomb k mirovni pogodbi. Proš-
njo je izročil šef nemške delegacije
v tork večer v posebni noči (de-
seti), kjer napoveduje razne opazke
k onim točkam mirovne pogodbe,
ki se tičejo vzhodnih mej vladavi-

LISTEK.

Aleks. Toman:

„Mister“ in „Gentleman“.

(Konec.)

Ko pride obiskalec v »belo hišo«,
naide že več drugih, ki so prišli z
istim namenom. Uvrstijo se v vrsto
in ko predsednik pride in se postavi
na svoj kraj pri mali mizi, ponudi
roko prvemu in smehljajoč se ga
pozdravi: »Veseli me, da vas mo-
rem pozdraviti. Kako se imate?«
Odgovor: »Hvala, dobro in vi, go-
spod predsednik?« »Very well, sir!«
Imena se ne imenujejo.

Res puritanska, demokratična
enostavna priprostost! Vse naravno,
neprisiljeno kakor je navada med
starimi prijatelji in znanci.

Temu vzgledu sledi vse ame-
riško ljudstvo v medsebojnem obče-
vanju.

»Good morning, sir! Good day,
sir! Good evening, sir!« — oziroma

»ma'm« (skrajšano madame). To je
vse, kar rabi Amerikanc za pozdrav.
Na ulici se znanci pozdravljajo z be-
sede »halo!« ter pri tem z desnico
prijazno namignejo.

Amerikanc se nikomur ne klanja.
Tudi nima fraz, ki bi to izražale.
Ravno tako ne sname klobuka raz
glavo, če sreča na ulici katerega so-
državljanca, pa naj bo slednji še ta-
ko visoke družabne stopnje. Tudi
predsednik pravi: »Nikdo ni tako
visok ali bogat, da bi se upognil
pred njim in nikdo ni tako nizko
stoeč, da bi se moral meni klanja-
ti.« Tako globok je čut enakosti,
enakopravnosti pri Amerikancih.
Prigibanje života, ceremonij in pra-
zno donečih fraz Američan ne po-
zna in vse to se mu stoji. Kdor pri-
de v Ameriko ali kdor ima priliko
občevati z Amerikanci, naj evropsko
razvado opusti.

Iz tega, kar sem povedal, se sme
kdo sklepati, da je Amerikanc v dru-
žabnem občevanju oduren, nepre-
ten, ali neuljuden. Ravno nasprotno!
Jako je uljuden, postrežljiv in tak-

ten. Prav hitro se zave, s kom ima
opraviti. Ako sluti v drugem sorod-
no duševno razpoloženje, potem je
najljubeznivejši človek na svetu.

Rekel sem prej, da je Amerikanc
nikomur ne odkriva, ne na ulici, ne
v javnih lokalih. To moram popra-
viti v toliko, da sname klobuk le,
ako sreča ženske svojega znanstva.
Dotična ženska pa mora prej s po-
zdravom, lahkem nagnjenju glave ali
nasmehljajem naznaniti, da ji po-
zdrav (snemanje pokrivala) ugaja
ali da ji je ljubo. Ako je kdo pred-
stavljen v Ameriki kakih gospe ali
gospodični, kateregakoli sloja, še s
tem nima pravice, da bi jo na jav-
nih krajih z odkrivanjem pozdravl-
jal. Nato se more raziti, ker oni, ki
svoje odkrivanje vsiljuje, lahko pri-
de v velike nepravilike. Ako ga žen-
ska večkrat prezirljivo pogleda ali
obrne svoj obraz od njega, odvrne,
naj z odkrivanjem neha. Če ne, bo
prišel v »trouble« (trubel, sitnost).
Zgoditi se lahko, da dotična ženska
pokliče bližnjega »policemana«, ka-
teremu pove, da jo dotični s svojim

pozdravom nadleguje. Ko bi treni
se iznalde dotičnik v rokah posta-
ve. Drugi dan mu sodnik prisoli več
ali manj dni ali tudi tednov zapora,
ker je kršil slavni ameriški §, ki se
imenuje »disorderly conduct« (nered-
no obnašanje).

Da, te blage ženske, imajo pravi-
cati Dorado v oblijubljeni deželi svo-
bodnih in ponosnih Yankeejev!

Kako neki je to prišlo?

Prav enostavno!

Prvi naseljenci so bili navadno
samo moški. Vsaj vemo, da radi naši
rojaki ne vzamejo s seboj žene. Če
se preselje v Ameriko. Tako so mo-
rali prvi naseljenci v neizmernih
krajih Amerike, na prerijah, v pra-
gozdih, v samotnem gorovju, obra-
viti vse brez žensk. Kuhali so sami,
prali so sami in to vse pri težkem
delu kmetovanja, pripravljanja lese-
nine, pri kopanju zlata, rud in pre-
moga. Kako je bilo s hrano in s
snago, z obleko, si lahko predstav-
ljamo: nekako tako, kakor v strel-
nih jarkih, ki so jih volaki v zadnji

vojni okusili. Ko so prvi naseljenci
ustvarili podlago za nadaljnji obstan-
ek, so prišle tudi ženske. Kak bla-
goslov je moral to biti! Kako srčno
so mogli pozdraviti le-ti trdi, podiv-
jani, v fizični in duševni zanamari-
nosti živeči možje prihod teh žensk!
Visoko so jih cenili.

Tako je spoštovanje do žensk
prešlo Američanu v meso in kri. In
kdo ve, če ni to v veliki meri pri-
pomoglo, da se socialne razmere v
Ameriki tako razveselijo razvijalo
v dobrobit ljudstva?

V mnogih krajih naše Jugosla-
vije vladajo, kar se tiče ocenitve in
vrednosti ženske, jako žalostne, cel
narod ponižujoče razmere. Tudi v
tem pogledu bodo naši državniki,
naše učiteljstvo, imeli mnogo hva-
leznega posla. Vse to bomo prema-
gali, vse se bo obrnilo na boljše, vse,
če se iznebimo um in dušo morečih
vraž in bajk ter damo prostora pro-
sveti, poštenosti in gorečemu do-
moljublju!...

ne v Alžaciji in Loreni, gospodarskih in finančnih vprašanj ter skupne protipredloge k mirovni pogodbi. Nota omenja, da nemška delegacija nikakor ne more predložiti svojega elaborata v roku, dovoljenem za proučevanje mirovne pogodbe. Ta pa poteče že jutri, v četrtek, ob 3. popoldne. Razentega prosi grof Brockdorff za dovoljenje, da sme v svrhu olajšave svojega dela naročiti v Versailles posebno tiskarno z vsemi potrebščinami kakor tudi potrebni črkostavci. Wilson, Lloyd George in Clemenceau (Orlando je v Italiji) so v sredo zjutraj razpravljali o odgovoru na gorenjo nemško noto. Najbrže bo svet trojice nemški delegaciji ustregel, vendar pa še bo pozval na podrobnejše utemeljitve svojih prošnje, preden ji bo dovoljen kratek nadaljnji odlog.

Razporedka na Ogrskem.

LDU. Budimpešta, 21. (Brezlično.) Revolucionarna vlada svetov je izdal naredbo o ločitvi zakona. Naredba določa, da se more doseči razporedka na podlagi medsebojnega sporazuma, in sicer potom ustnega naznanila pri civilnem uradu ali pred sodiščem. Po določitvi istovetnosti se sestavi zapisnik, ki ga morata oba zakonca podpisati. Na podlagi take prijave loči sodišče zakon brez razprave z odlokom. Odlok postane takoj pravnoveljav.

Vprašanje iztoka in pariško časopisje.

LDU. Lyon, 22. (Brezlično.) Pariško časopisje živahno razpravlja o vprašanju iztoka. »Echo de Paris« piše: Mirovna konferenca vztraja na tem, da se ohrani teritorialna enotnost Turčije. Carigrad naj ostane glavno mesto turških vladetov. Težkoče so le v izbi, komu bo poverjeno nadzorstvo. Poverilo istega le eni državi bi zbudilo pri drugih ljubosumnost. »Humanité« poroča, da je Amerika odklonila sprejeti mandat za Carigrad. »L'Action française« piše: Svet četvorice je razpravljalo o vprašanju iztoka. Dasi ravno še ni dosežen popoln sporazum, je vendar že sedaj mogoče reči, da bo sultan ostal v Carigradu, sicer ne kot državni pač pa kot verski glavar. Smirna z zaledjem bo najbrže prisojena Grčiji, Adalija in Konija pa Italiji. Za Adano bo poverjen mandat ali Amerikancem ali pa zvezi narodov. Usoda Sodekanza se reši v zmislu grških zahtev.

Za obrambo Petrograda.

LDU. Berlin, 21. (DunKU.) »Deutsche Allgemeine Zeitung« je prejela iz Kopenhagena brzojavko, ki pravi, da pripovedujejo potniki, ki so prišli v zadnjem času iz Rusije v Stockholm, da se je zbralo v Petrogradu 300.000 mož, ki bodo, ako bo treba branili mesto. Z ozirom na velikost, da bo mesto v kratkem oblegano, so napolnili zaloge z živilom.

Glas iz občinstva.

— Preveč navdušenja — premalo dela.

Nisem strasten politik. Skoro bi rekli, da v tem oziru zavzemam nekebo nevtralen stališče. Zato čitam časopisje, ki simpatizira bodisi s to ali ono stranko. Vsled tega lahko sodim po svoje, kakor pač kdo zasluži. Nihče mi ne more kaj.

Pa sem pred nekaj dnevi zasledoval po naših listih razmotrivanje »Jeseniških dogodkov«. Saj to je bila prava polemika. Ostro je govoril »Naprej« in trpke so bile njegove besede za prizadele. Skoro smešno se je v »Jugoslaviji« zagovarjal, g. Pesek. V dolgem članku je odvalil od sebe krivdo na — druge. Skrajno netaktno pa se mi zdi, metati komu v obraz besedo »brezdomovec«. »Hujška« in podobno. Kdor je to pisal, mora biti pač »vroče krvi« ali pa je znan s kako branjevko, kjer se čujejo (a le redko), taki parlamentarni izrazi. Dajte nam državo in ne bomo več »brezdomovinci«. Dolej pa kmo brez doma vsi. Gospodje okrog »Napreja«, kakor se je zadnjič nekdo izrazil, so po mojem mnenju trezni in v tem oziru značajni ljudje. Kar se tiče gospodov, ki sta od te stranke kot zastopnika pri deželni vladi, in poznam osebo kot delavna moža. Z zadovoljstvom je čital lahko pameten človek kratek a dostojen odgovor g. Kristana na pestre napade v »Jugoslaviji« glede V. Z.

Vsem tistim, ki bi se radi prikljali po časopisja pa: Gospodje! Narod gleda na Vas in zasleduje posebno v današnjih časih vsako kretnjo. Pomagajte ljudstvu; za to sta! Pomislite dvakrat, predno zapišete enkrat! Sovražniki, ki nas obdajajo, gledajo naše gibanje skozi črna očala.

Marsikdo bi zidal gradove z besedami, v resnici pa držal roke križem.

Prav, da smo navdušeni, a poleg tega moramo delati. Karakteristično pa je, da so prejšnji avstrijski patriotje, danes najbolj navdušeni Jugoslavlani. Menda že tako kaže! Poznamo se. Bolči.

Iz Slovenije.

Jesenice.

Kako se nas je podpiralo pri pobiranju podpisov proti požrešnemu italijanskemu imperijalizmu od strani raznih nasprotnikov, vam je že znano. Pri tej bedasti gonji se je rasti odlikoval prozni mojster Jakob Malovrh ter znana jeseniška duševna veličina gosp. pol. itd. Kapuc. Kdo da je ta »kampelc«, že veste. Z njim se je že nešteto zdravnikov pečalo, ker so hoteli dognati, če nosi v svoji glavi možgane, kronpirjevo seme ali pa kos bakra. Neki zdravnik je še celo trdil, da mu rastejo v glavi kolerabe. Pravilo tudi, da je že prodal svojo dragoceno glavo, zato, da jo po njegovi smrti preiščejo. Dejstvo je, da so ga nazadnje poslali na Jesenice kot unikum, ki naj bi mirno jeseniško občinstvo mesto kina, venomer brezplačno zabaval. Ta posel si je mož vzel zares k srcu, in mesto, da bi izvrševal svoje delo na postaji (živ krst ne ve, zakaj ga železniška uprava prav za prav plačuje; ubogi postajačelnik s takim uslužbencom!) — se zaletava zdaj sem, zdaj tja, tako da smo v hudih skrbih, če ni že popolnoma znorel.

Bojimo se za posledice. Prav nič se ne bomo čudili, če pride končno do kakih nesreč.

In zaenkrat plika. Materijala imamo zadosti. In preskrbeli bomo, da pojde gosp. pl. Kapuco kmalu zabavati druge.

Maribor.

»Mariborski delavec« (to je namreč delavcem namenjeno glasilo liberalnih advokatov ter njih priveskov) je zakoten listič, ki bi sploh ne imel česa pisati, ako bi ne bilo socialnih demokratov. Tako zopet bomo v 114. številki, da so gospodje odvorniki ponosni na to, da so mnogo delavcev odvrnili od naše stranke. Kdo pa so ti delavci? Če so to privržanci uradniki, potem je vse v redu. O drugih delavcih pa naj gospoda raje molče. Rdeča mobilizacija 1. maja je govorila dovolj jasno, da se hoče in zna delavstvo samo voditi brez Dr. Jerobov in ravno to jim revežem ne da spati. Nemurški kapitalisti z rdečimi nageljni strahijo še danes po njihovih praznih glavah. Saj vam je pa morda znana usoda tiste žabe, ki bi bila rada postala vol?...

Trbovlje.

Prejeli smo: »Slov. Narod« z dne 16. t. m. prinaša pod tem naslovom članek, v kojem se mi očita, da sem nemur, volni hujška, škodljivec državi in končno zahteva, da se me iz občinske pisarne odstrani in vta-kne v zapor.

Gospod člankar! Z Vašim člankom bi morali ostati doma, kajti doprinesli ste dokaz o Vaši značajni resnicoljubnosti. Blamirali ste se do kosti, ker občinstvo mojo osebo, delovanje in mišljenje predobro pozna, in vam zato ne pojde na limanice.

Volni hujška; hm, zakaj ne, saj sem si napravil premoženje kot volni liferant. Ali niste videli, koliko odjemalcev sem imel za moje izdelke; vsaki dan natlačeno občinsko pisarno in danes kljub postranskega zaslužka in lastnega prideška »znih živim, nisem zmožen nabaviti sebi in otrokom obleke in obuvala. Navdušen prijatelj stare Avstrije. O tem presojati prepustim tistim, kateri so skozi vojno nosili v gumbnici črno-zolte kokarde in z nabiralniki tekmovali za razne fonde, danes pa hočejo igrati prvo vlogo glede narodnosti.

Škodljivec državi in rovar, ki sliži v zapor, je v resnici povzročitelj omenjenega članka, kajti moja dolžnost je, da se izpolnjujejo naredbe Narodne vlade in sramota je, da se izvršuječega uradnika, radi njegovega, uradno mu zaukazanega postopanja osebno tako nesramno napada. Gospodje! Postave veljajo ne samo za proletarijat, marveč tudi za kapitaliste. Mlh. Koren.

Vrhnika.

Kakor drugod so začeli gotovo ljudje uprizarjati gonjo proti socialnim demokratom tudi na Vrhniki. Češ, da so boljševiki, uporniki, veleizdajalci in da so zoper Srbe, kar seveda ima zloben namen množiti število nedolžnih žrtv in pa sbe le-poga delati.

Boljševizem na Vrhniki so začeli in izvajali dosedaj ravno tisti, ki se enakega boljševizma upravičeno hoje; pa to je le maska, boli jih, ker so zaupanje ljudstva zaigrali. K spoznanju so veliko pripomogli naši shodi in naš dober zgle. Hočemo pa, da se otresemo škodljivega vpliva od obeh meščanskih strank v vsakem oziru.

K narodni in verski zavesti so nam razni prvaki dajali te slabe vzglede, pričakujejo pa, da bi jim žgali kadilo in jih oboževali, ako nam prodajajo kislno repo in druge delikatese za težko delo.

Ako se vpoklicani obotavljajo iti k voljakom, nismo socialisti krivi, ampak vi, saj so vsi od vaših strank. Socialni demokrati že vedo kaj imajo storiti, četudi niso šli radi — šli so pa vsi.

To hujškanje ne bomo dolgo prenašali, branili se bomo, ako pa moramo pričeti boj, objavimo s podpis in dokazi in dejstvi, brez prizanašanja vse, kar ne spada v pošteno družbo. Grehov in raznih boljševiških — da rabim vaš izraz — delanj je vse polno. Da jih prikrijete, je treba prej seveda po stari navadi krivdo od sebe zvaliti. — Na svide-nje! Franc Jesenovec.

Zidani most.

Tri sestre na enkrat poročene! — Na 18. maja 1919. so se tri hčerke sodruga Stigelnja Florijana, čuvaja pri južni železnici v Zidanem mostu poročile. In sicer s sodrug: Pisker Slavkom iz Ljubljane, Krevh Ivanom in Eder Henrikom iz Zidanega mosta, vsi železniški uslužben-ci. — Ker je to izvanreden slučaj, da se tri hčerke od ene hiše naenkrat poročijo, častitamo sodruga Stigelnju in njegovi soprogi za ta napredek in želimo vsem trem poro-čencem obile sreče in zdravja! — Sodrug iz Zidanega mosta in okolice.

Novice iz Celja.

Pri nas so nekateri časopisi pisali, da naj strankarski boji prenehajo in da se proti strankam ne sme hujškati. In čudno! Ravno tisti časopisi, ki so to pisali in priporočali, so bili prvi, ki so to pozabili. Morda je to njihovi naravi, da drugače sploh ne znajo ali pa ne morejo pisati. Bogve!

V nedeljo, dne 18. t. m. je razu-šala družina voditelja JDS, Dragotin Gobeca, oni škoudalozni »Revolver« od petka, v kateri so bili napadi zoper socialne demokrate na Jesenicah. Gospod Gobec je moral imeti dovolj časa, da je vse liste in odstavke, ki se teza tičijo, podčrtal z rdečim in modrim svilačnikom. Drzneto se vprašati gospoda pri JDS v Celju, če res nimajo nobene-ga drugega sredstva v svrhu agitacije za svojo stranko? Kje ste pustili dejanja in svoj demokratični program, ki vam naj pridobiva ljudi v stranko Ali jih mislite pridobivati zase s tem, da nesramno blatite socialiste? Pričakovali smo več resnosti. Ali se ne upate s pošteno agitacijo na dan? Gospodu Gobec svetujemo, da izpodbija svoje »snove« k boljšemu učenju v šoli in jih ne uporablja za razpečevanje lista, kot je omenjeni. Vam pa, predsednik JDS, delajte proti nam kakor hočete za-hrbtno! Z razširjevanjem revolver-skega lista se boste sami ubili, nas pa ne! Radovedni smo vsekakor, če vodstvo JDS, ki odklanja odločno ob vsaki priliki vsako zvezo in odgovornost za pisanje »Revolverja«, soglasja s postopanjem svojega cel-skega voditelja.

Še drug umazan list imamo, in to je »Slovenski Gospodar«. V njem bomo, da socialisti lovijo kmete v svoj tabor. Seveda gospodje pri »Slovenskem Gospodarju« porabljajo vsa sredstva zoper nas. Vse je premalo grdo, če nas obrekujejo; pa to še ni dovolj, če obrekujejo; ne, temveč celo naravnost čuvažjo kmete zoper nas. Na vsakem shodu, kjer ga imamo, se vidi, s kakšnim nasiljem grede ti ljudje zoper nas. Razni kaplani in župniki pošiljajo cerkvene ključarje in pevke, da bi nam shod razbili. In zakaj vse to? Ker ne žele, da bi tudi kmetje izvedeli vso golo resnico! — »Slovenski Gospodar« piše tudi, kakšen terorizem uganjajo socialisti. Nesramne predrznosti! Kaj je naš terorizem napram njihovemu! In če smo se ga in se ga bomo morda še naučili, se ga bomo samo od vas, gospodje! Ravno iz Laškega trga, kjer je doma dopisnik, smo dobili poročilo, da je odslovil ravnatelj Geiselerter od Delniške pivovarne v Laškem trgu delavca Franc Lenarta samo zaradi tega, ker je bil od delavcev izvoljen zaupnik! Tukaj je terorizem, tukaj! Erižite sami sebe za

nos! Potrebni ste, da si pošteno očistite svoja usta — ali pa, da si jih, da se še mi ne nalezemo terorizma, zamašite v svojo lastno korist.

Pred kratkim je prišlo več kmetov iz Gomilske pritoževati se, da je imel g. Dr. Ogrizek iz Celja tam shod. Nič bi ne imeli zoper to; saj je danes v Jugoslaviji politično mišljenje in agitacija prosta vsem. Vzemirja nas nekaj drugega, in sicer to, kar je g. Ogrizek na tem shodu govoril: da smo socialisti neverniki, da bomo vrgli boga iz cerkve. Šole in hiše, in da potem pridemo in oropamo kmeta! Ne vemo, ali je g. dr. Ogrizek res tak slepec ali pa je tako hudoben, da kaj takega govori na shodih. Naj v prihodnje take čen-če opusti! Naše stališče o veri nismo še nikoli prekršili in kakšno da je — vedo vsi!

Dnevne vesti.

Skrivalnica Kmetijske Jugoslo-vanske stranke. Te dni se razširjajo po deželi nepodpisani letaki za ustanovitev Kmetijske Jugoslovanske stranke. Letake razširjajo liberalci (JDS). Kot kmetijska stranka niso več demokrati. V letaku iščejo krivce nadaljevanja sedanjih bojov in ob enem svare pred boljševiki. Kmet, pravilo, se mora organizirati, zakaj on šteje 70 odstotkov prebivalstva. Če pa bomo liberalne časopise, kako vse drugače trdijo tam! In močje, ki se ne upajo dati svojega imena na poziv, pač niso resni. To odgovarjamo v pojasnilo vsem tistim, ki žele vedeti, kdo pravzaprav snuje novo stranko, za katero ni nobenega imena, nego samo letak z demagoško vsebino. Mi se ne skrivamo za anonimne letake!

Kdo čuva?

Ker nočemo v teh resnih časih delati izjeme, da prvi preloimino medstrankarsko premirje, opozorili bi razno meščansko gospodo na sle-deča dejstva: Neki list si odločno želi, da bi se tudi v Ljubljano prene-sla »moderna« vzajalajoča sredstva sarajevskih vladnih organov. Seve-da si v najsikritejšem kotičku srca zagotavlja, da se ta sredstva upora-bijo le proti socialistom. No, če je to njemu prav, je tudi nam. Vpraša-mo ga le: Kakšna sredstva se bodo uporabila proti onim elementom slo-venskega naroda, ki se še v teh res-nih časih vozijo v Nemško Avstrijo ter po skritih in le njim znanih potih izvažajo tja živež in prinašajo sem-kaj drugo blago, katero prodajajo tu po neverjetno visokih cenah? Ali je za tako gospodo napravljena v Jugoslaviji izjema? Da pa ne bo ka-kega nesporazumljenja, povemo, da ti elementi niso nikoli trgovci, tem-več čisto navadni oderuhi in vojni dobičkarji, ki so še za časa vojne odirali in izsesavali ubogo ljudstvo. Danes vpiljejo na ves glas: »Živio Jugoslavija!« in povsod čuvažjo, naj se zapre vse socialiste, ker vedo, da so tim ti socialisti nevarni in jih la-hko vsak čas razkrinkajo pred ljud-skimi masami. Gospodje, pometite preje pred svojim pragom, a teme-ljito!

Orožne vaje in — vojaška taksa.

Letos mesca januarja so se mo-rali javiti pri občinah svojega biva-lišča vsi oni črnovojniki, ki so bili za časa rednih naborov spoznani kot nesposobni za vojaško službo. Po doslej še vedno veljavnih avstrijs-kih zakonih, mora vsak, ki ni služil aktivno pri voljkih dve ali tri leta (seveda tudi nadomestni rezervisti z osemtedensko vojaško izobrazbo spadajo sem) plačevati do 48. leta po kranjsko povedano »Krippeleste-er«. Ko je lani meseca oktobra raz-padla avstrijska armada in se je pri-nas izvedla demobilizacija na način, kakor je vsak sam hotel in želel, mi-slili so vsi črnovojniki, da so se da-j popolnoma prosti in da morajo k voljakom le takrat, ko bo zopet na-povedana mobilizacija. Iz tega vzro-ka so se tudi vsi javili januarja pri občinah in jim bo za letošnje leto odmerjena vojaška taksa. Ker pa so bile pred tedni pri nas naznanjene orožne vaje in so k tem morali od-ričiti tudi črnovojniki, je seveda sa-moobsebi umevno, da onim črnovoj-nikom, ki so sedaj pri voljkih in de-lajo orožne vaje, po obstoječih in še vedno veljavnih zakonih ni treba plačati vojaške takse za leto 1919. Na to treba opozoriti vse črnovojnike. Vsakdo, ki bi do-bil v letošnjem letu od davkarje po-ziv, oziroma plačilni nalog, da pla-ča vojaško takso, pa je napravil orožne vaje, naj se javi pri davka-rji ter dokaže s primernimi potrdili, da je orožne vaje napravil in mu po zakonu za letošnje leto ni treba pla-čati vojaške takse. Pozor na to, da ne bo kdo oškodovan!

Orožne vaje za mornarice.

Po pravkar došli naredbi se morajo odzvati vsi bivši mornarji letnikov 1890.—94. vpoklicu k orož-nim vajam in se nemudoma javiti pri svojem vojnemu dopolnilnemu po-veljstvu. Oni, kateri bi se ne odzva-li pozivu, bodo strogo kaznovani po vojnih zakonih.

Drobno.

— Vlaki v Kamnik. Od 25. maja do 30. septembra tekočega leta vozi na progi Kamnik-Ljubljana drž. kol. ob nedeljah in praznikih osebni vlak št. 2180 po z razglasom objav-ljenem voznom redu. Odhodi iz Kamnika ob 20.50, iz Holmeca ob 21.66, iz Jarš-Mengša ob 21.12, iz Domžal ob 21.23, iz Trzinca ob 21.35, iz Cermača ob 21.53, iz Jezice ob 21.58; prihod v Ljubljani drž. kol. ob 22.10.

— Preselitev. Evidenčni in in-formativni urad za mornarico, ki je bil do sedaj nameščen v poslopju Komande mesta (Bavarski dvor) se je preselil v sosedno hišo, Dunajska cesta št. 31 pritičje.

— Voda za petrole. V zadnjih mesecih so se dogodili pogosti slu-čaj, da so kmetje iz dežele prišli na limanice nekemu premetnemu go-lufu, ki je ponujal posameznim pe-trolej po 5 do 6 kron liter na prodajo. Stranke so navadno z veseljem sprejemale cele sode te tekočine, izplačale visoke zneske, brez da bi preizkušale sprejeto blago. Prišedši na svoje domove, so se šele prepri-čale, da se je nahajala v sodih ta davadna voda, vsled česar so nazna-njale te goljufije policijskemu ravnateljstvu. Tukajšnji policijski agenti so dolgo časa brezuspešno iskali te-ga sleparja in dne 20. maja t. l. se jim je vendar posrečilo, ga izslediti v osebi Karla Mišek, roj. 1892. v Cholticah; imel je zvezo z nekim narednikom, kateri mu je pomagal pri goljufijah. Stranke, ki so bile na sličen način ogoljufane, naj se zela-sijo pri policijskemu ravnateljstvu v svrhu konfrontacij.

— Sumljiva vožnja. Obmeina straža je prejela in oddala tukajšnji policiji 22letnega Miha Sušteršiča iz Vrhnike, ki se je v neki družbi, pripeljal čez demarkacijsko črto, se-deč na odbijaču železniškega voza. Pri njemu se ni našlo sicer nič sum-ljivega, kar bi upravičilo sum spi-tonaže, pač pa je dečko priznal, da je zelo živahno trgoval s tobakom preko demarkacijske črte. Tobak je kupil v raznih trafikah po Ljub-ljani. Poštenega posla sploh ni izvr-ševal in živel je le od veriženja. Možu se je dala prilika, da si po tr-dopolni vožnji odpočije v tukajšnji zaporih.

— Pobegnil je od doma, in sicer iz neznanega vzroka 11letni Mauser Ivan, stanujoč Opekarska cesta 10. Deček je oblečen v rujavo platneno obleko, rumeno-usnjate čevlje, je okroglega, rdečega obraza in ima blond lase. Starši, kateri so za sina zelo v skrbeh, so objubilili nagrado onemu, kateri bi vedel dati kako po-jasnilo o pobeglem sinu.

— Zepna ura, rementeur anker-ca, vredna 400 kron, je bila ukrade-na dne 19. maja 1919 popoldne de-lovodji v livarni pri Žabkarju, gosp. Hrovatu Francetu. Ura ima pozla-čene obode in se pred nakupom iste svati.

— Kovček, vreden 300 kron, iz rujavega usnja si je pri gospej Krek izposodila Planinšek Elenora, in si-ker baje samo za dva dni, da gre brata obiskat. Planinškove pa ni bilo nič več na izvid in tudi kovč-ka ne. Zvedela je gospa Prekova, da je Planinškova pred 10 dnevi odšla v Zagreb, od koder se pa ni več vrnila, zakar je oškodovanka storila ovadbo.

Iz stranke.

Vsem krajevnim političnim orga-nizacijam in somišljenikom nazna-njamo, da smo ukinili s prirejanjem shodov in to z ozirom na izredne razmere, v katerih živimo. Čas, ko začnemo zopet s shodi, bomo ob-javili. — Tajništvo JSDS.

Poročilo iz Maribora.

Vsem zaupnikom strokovnih, po-litičnih in gospodarskih organizacij mariborskega okrožja (to je do Spilj, Spod. Dravograda in Slov. Bistrice), ki slučajno niso dobili vabila, se sporoča, da se vrši dne 25. maja 1919 ob 9. uri v Mariboru v Milinski ulici (pivovarna Puntigam), okrožna konferenca z dnevnim redom: 1. Vo-litev predsedstva, 2. politični polo-žaj, 3. organizacija 4. časopisje (tisk), 5. socialna zakonodaja, 6. vo-litev okrožnega odbora.

Z ozirom na važnost dnevnega reda se pozivlja vse zaupnike, da se

konferenca točno udeležiti in prisestvo s seboj od organizacij izstavljenih pooblastila.

Strokovno gibanje.

V nedeljo 25. maja 1919:
V Trzinu lesni delavci, predlilničarji. — Uro in kraj določijo sami. Poročevalec J. Brozovič.

Odborova sela Osrednjega društva lesnih delavcev in ljubljanske podružnice se vrši v petek, dne 23. maja t. l. takoj po delu in društvenih prostorih. Polna udeležba dolžnost! Predsednik.

Splošna žel. organizacija za južnoslovljo, podružnica Sp. Šiška, priredi svoj redni občni zbor v torek 27. t. m. ob 7. uri zvečer v gostilni Marije Celarc. Dnevni red: Poročilo odbora in volitve novega odbora ter predavanje. Na polnoštevilno udeležbo vabi — Odbor.

Sela osrednjega društva kovinarjev se vrši v soboto, ob 6. uri zvečer v Mahrovi šoli.

Mezdno gibanje.

V pivovarni »Union« je delavstvo, goranizirano v Osred. društvo živilskih delavcev, doseglo na podlagi omenjenega društva vlozene spomene na ravnanje pivovalne »Union« lep materijalni uspeh. Pogajanja, ki so se dne 10. t. m. vršila z ravnanstvom, so se zaključila s sledečim uspehom za delavstvo: 1. Plača se vsem delavcem, delavkam in uslužbenecem brez izjeme zviša za 40%. 2. Vsemu delavstvu osebo se izplača enkratna nabavna doklada in sicer: Oni, ki so najmanj pol leta nepretrgoma v podjetju zaposleni, dobe znes 250 K, oženjeni tudi za ženo 250 K, za vsakega otroka do 14. leta pa po 50 K. Oni, ki so pa najmanj od 1. marca t. l. v podjetju zaposleni, dobe polovico od zgoraj navedenega ključa. Za otroke dobe pa vsi enako 50 K. 3. Čezurno delo se plača od 6. ure jutraj do 6. ure zvečer z 50%, od 6. ure zvečer do 6. ure jutraj ter ob nedeljah in praznikih pa z 100% več kakor znaša normalna plača posameznika. 4. Delavci in delavke, ki ne stanujejo v podjetju, dobe od 1. maja t. l. naprej 20 K mesečne stanarine. 5. Nad vse važno pridobitev pa je, da se vsemu delavstvu osebo, ki je najmanj 2 leti v podjetju zaposleno, prizna petdnevni plačani dopust, ki pa se stopaljuje. 6. Za opravljanje vprežne živine ob nedeljah in praznikih se v to svrhu določenega delavca posebej plača. 7. Kletarskim delavcem preskrbi podjetje potrebno delavno obleko. 8. V podjetju se uvede tudi kuhinja, koder bo delavstvo lahko dobivalo cenejšo hrano, ker dobi kuhar od strani podjetja v ta namen prosto stanovanje, kuhinjo, razsvetljavo kakor tudi prosto kurjavo. Kuhinjo bo delavstvo potom svojih zaupnikov soupravljal. Splošno bo delavstvo potom svojih zaupnikov soddločevalo v vseh vprašanjih, ki se tičejo delavnega razmerja, določevalo dopuste itd.

Od strani delavstva so se pogajanja udeležili sodrug: Janda in Klobčič, za strokovno komisijo se je udeležil sodrug J. Tokan, ki se je močno zavzemal za potrebe delavstva. Za njegov trud, se mu organizirani delavci najtopleje zahvaljujejo in mu obljubljajo še nadaljno oporo. — Priznati se mora, da so delavski zastopniki pri zastopnikih pivovarne »Union« našli dokaj razumevanja za delavske potrebe.

Vestnik »Svobode«.

Društveni shod »Svobode« se vrši v soboto, dne 24. t. m. ob 7. uri zvečer v Zeleni jami pri Sušniku. Sodrugi, sodružice, udeležite se shoda polnoštevilno.

Izlet v Vevče je v nedeljo popoln. Sodrugi, sodružice, iz mesta. Oline in Šiške naj se zbera ob pol 2. popoldne v Selenburgovi ulici 6. II. nadstropje. Izlet v Vodmata, Most in Zelene jame naj poteka v Mostah pri gostilni »pod Lipco«. Izleta se udeležijo pevski zbor »Svobode« in tamburški zbor.

Trbovlje. Dramatični odsek društva »Svobode« ponavlja v soboto, 24. t. m. v dvorani gospe Forte F. S. Finžgarjevo igrati »Dijvi lovec«. Sodeluje mešani pevski zbor in delavski orkester pod vodstvom g. Ljčarja in Kolenca. Začetek ob 19. (7. uri) zvečer. Po igri prosta zabava. Predprodaja vstopnic od petka naprej pri sodružici Bravec v »Delavskem domu«. K obilni udeležbi vabi odbor.

Kultura.

Koncert Hane Pirkove-Igorove in Doubravske. Odč. Hana Pirkova-Igorova, članica slov. opere in gđ.

Doubravska prireditelja v soboto, dne 24. maja, v dvorani hotela »Union« koncert, na katerega opozarjamo naše čitatelje. Odč. Pirkova je mlada sopranistka, z močnim, izšolanim glasom, ki ima sigurno še lepo bodočnost pred sabo. Oled. konsortij je mlado talentirano umetniško angažiral, a gled. ravnanstvo iz neznanjih, doslej še nepojasnjenih vzrokov ni dopustilo, da bi češče ustalo na odru, zlasti ne v svojih ulogah; ljubljansko gled. občinstvo se zategadelj ni moglo naučiti ceniti izrednega daru simpatične gospodične. Nastopila je samo v otvoritveni Akademiji, kjer jo je kritika med vsemi najbolj pohvalno omenila, nadomestila je dvakrat brez skušnje obolelo gđc. Richter-jevo v ulogi Mařenke v »Prodani nevesti«, pela je v »Kornevilijskih zvenovih« v neki usiljeni ji ulogi, ki očividno ni spadala v njen repertoar. Če omenimo še njeno koncerta v Celju in v Kranju, je to vse, v čemur se je mogla pokazati ta mlada umetnica slov. publiki. Čudno torej ni, če zapuščata sedaj torišče slov. opere; angažirana je na osloško gledališče. Koncert, ki ga priredi v soboto, bo obenem njen poslovilni večer od Ljubljane. Program, ki ga bo pela, je umetniško zelo izbran in obsega poleg najmodernejših slov. kompozitov Lajovica, Škrjancja in Ravnika (neka stvar) še iz rokopisa) tudi češke mojstre Dvořaka, Smetano, Novaka ter Hoffmeistera in Kovačeviča. Na klavirju jo spremlje gđc. Doubravska, ki je absolvirala praški konservatorij in je koncertirala z velikim uspehom s prof. Ondříčkem po Poljskem, Moravi in Češkem. Na programu ima Smetano in Suka. — Koncert obeta nuditi vsem ljubiteljem glasbe mnogo izrednega umetniškega užitka in pričakovati je, da se bo Ljubljana vsaj ob slovesu mlade umetnice naučila ceniti njen lep talent ter da bo mnogobrojno posetila njen poslovilni večer. F. A.

Gospodarstvo.

4% državno posojilo. Pri Mestni hranilnici ljubljanske je podpisalo do 21. t. m. 162 strank nominalnih K 1.032.500. — 4% bonov kraljevstva Srbov, Hrvatov in Slovencev hranilnica sama za svoj račun pa K 5.000.000. —, skupaj torej K 6.032.500.

4% državni boni. Pogoj pri podpisovanju državnega posojila na 4% državne bone, so z ozirom na sedanje razmere tako ugodni, da se more odkrito reči, da podpisovatelji ne koristijo toliko državi kakor v prvi vrsti samemu sebi. Kdor ima namreč odličnega denarja, ga ne more boljše naložiti kakor v prvem našem državnem posojilu. To so gotovo spoznali tudi oni državljani nemškega in madžarskega pokoljenja, ki so podpisali precejšnje vsote na 4% državne bone. Upoštevati moramo predvsem to, da denar, naložen v 4% državnih bonih ne postane ne razpoložljiv, kakor je postal v avstro-ogrskem vojnem posojilu, ker se vrne po preteku 6 mesecev. Vsekakor pa je velepomembna tudi izjava finančnega ministra dr. Ninciča, da bodo podpisovatelji našega državnega posojila dobili pri regulaciji valute kraljevstva SHS za vsakega vplačanega 100 K 5 dinarjev več izplačan kakor drugi. To je vsekakor znatna pridobitev za vsakogar, ki podpisuje naše prvo državno posojilo. Opozarjamo vse, da se podpisovanje našega prvega državnega posojila na 4% državne bone zaključi s 1. junijem!

Koks za obrtnike. Urad za pospeševanje obrti kraljevstva SHS v Ljubljani lahko nabavi iz Nemške Šlezije poljubno množino koka. Cena bo približno 30 do 35 K za 100 kg. Opozarjamo obrtnike, ki reflektirajo na koks, da prigrasijo svoje potrebe čim omenjenemu uradu najkasneje do 1. junija t. l. Na poznejše priglasbe se ne bo moglo ozirati.

Dovolitve glede nakupa živil. Ministrstvo za prehrano in obnovo dežel je izdalo naslednje dovolitve za nakup živil: Rudolfu Pevcu v Mozirju za tri vagone pšenice, deset vagonov kornuže in Voljodine in za šest vagonov kornuže iz Srema v Rečico na Paki; Danileu Omerzu za eden vagon moke iz Belovara v Slov. Bistrici; Jankotu Popoviču v Ljubljani za 150 komadov svinj in 100 komadov goved iz Srema ter nadalje 160 prešičev; Josipu Glihi za aprovizacijo občine Videm-Krško za 2500 kg pšenice in 2000 kg moke; Rohrmannu in sin v Ljubljani za dva vagona pšenice in dva vagona kornuže.

Agitirajte za naše časopise!

Mirovna pogodba z Nemčijo.

(Dalje.)

Način vzpostavitve.

Na splošno bo imela najširšo nadzorovalno in izvršilno oblast glede problema obnovitve. Komisija si je osnovala kot izključni zastopnik prizadetih zaveznih vlad z namenom, da sprejema, hrani in porazdeli plačila izvršena po Nemčiji za obnovitev.

Komisija se bo prepricala, i. da se vsi dohodki Nemčije, vstevši one, ki so določeni za notranja posojila, uporabijo pred vsem za izplačilo zneskov, ki jih dolguje za vzpostavitev. 2. da je davčno breme nemškega davkoplačevalca vsaj tako težko, kakor najbolj obdačenega zaveznikega davkoplačevalca.

Vsi odloki, bodisi glede popustov napram dolžniku, bodisi o vprašanih suverenitete zaveznih velesil, se smejo izvršiti le enoglasno.

Ako Nemčija ne izvrši svojih obvez, bo komisija predlagala zaveznim velesilam potrebne odredbe, ki bodo lahko obsegali čine gospodarskih ali denarnstvenih omejitev in represalij, ali pa vsake druge odredbe, ki bi se smatrale za potrebne; Nemčija se obvezuje, da ne bo štela teh činov za sovražnosti.

Vračila.

Povrnejo se vse živali, predmeti vrednosti itd., ki jih je ugrabila Nemčija in se identificirajo, kakor tudi gotovine.

Upravnina.

Vsota 20 milijard mark v zlatu (25 milijard frankov) se bo izplačala do 1. maja 1921; poravnala se bo v zlatu, v blagu, v ladjah, v vrednostnicah ali drugače po sklepih komisije za popravo. Temu znesku se pristaje, toda po pogojih, določenih v naslednjem odstavku, okupacijski stroški in protivrednost živeža in prvin, katere bodo aliranci in asociiranci sodili za neobhodno potrebne za Nemčijo, da ji omogočijo izpolniti svojo dolžnost.

Na račun.

Na račun kot plačevanja odškodnine bo Nemčija takoj izplačala: 40 milijard bonov v markah v zlatu (50 milijard frankov), izplačljivih do 1. maja 1921 brez obresti. Izplačila, ki jih mora Nemčija izvršiti kot opravnino 20 milijard mark v zlatu, o katerem se je govorilo zgoraj, se imajo porabiti za odplačevanje teh bonov, odšteti vsote, namenjene za pokritje stroškov za vzdrževanje okupacijskih armad in za plačevanje izdatkov pri preskrbi živil in prvinam. Ti boni, ki ne bodo še amortizirani do 1. maja 1921, se tedaj zamenjajo za bone onega tipa, o katerih se govori v naslednjem.

40 milijard bonov v markah, v zlatu (50 milijard frankov), 2 in 1/2 odst. od 1921 do 1926, in 5% (z 1% kot dodatek za amortizacijo) po 1928.

40 milijard bonov v markah, v zlatu (50 milijard frankov), s pismeno obvezo, da se pozneje, ko to določi komisija za obnovitev, izda enak znesek bonov, nosečih 5% obresti (z 1% kot dodatek za amortizacijo). Te bone bo hranila obnovitvena komisija v imenu vsake prizadete velesile posebej, in izdala se bodo certificirani, ki se bodo lahko prenesli z indorsiranjem. Vsak del celoga overovljenega dolga, se pokrije, kolikor ne bo plačan, z izdavanjem bonov ali drugih papirjev.

Posebna plačilna sredstva.

1. Trgovska mornarica. Nemčija prizna z ozirom na izgube parobrodov in ribarskih ladij zaveznikom načelo povračilo tone za tono. Izdala bo od svoje trgovske mornarice kakor tudi od ladij, ki se grade zaveznikom sledeče: vse ladje, katerih tonazna znaša 1600 bruto ton ali več; polovico ladij izmed 1000 in 1600 ton ladijskega prostora, četrtino ribiških parobrodov, četrtino ostalih ribarskih ladij; rečne ladje, ki so potrebne, da v isti meri naknadno izgubljene zaveznikom in to največ do 20% nemške rečne mornarice. Razven tega dajo lahko zavezniki vsako leto graditi na nemških ladjedelnicah do 200.000 ton ladijskega prostora.

2. Živali, stroji in njih deli in vsi slični predmeti strojnega značaja v izmeri, ki je potrebna za sedanjo uporabo in v isti količini, kolikor živali ali strojev so Nemci ugrabili ali uničili (pod gotovimi omejitvami).

3. Barvila in kemično farmaceutski proizvodi. Zavezniki imajo pravico zahtevati, da se jim od njih

snovi preda 50% azloge in skozi 5 let 25% letne produkcije.

4. Premog in njega izdelki. Nemčija se obveže na sledeče dobave: Franciji določeno količino sedem milijonov ton na leto skozi 10 let in padajočo količino (izmed 20 milijonov v prvem in 8 milijonov v zadnjem od naslednjih 10 let), ki odgovarja zmanjšanju produkcije francoskih razrušenih premogovnikov.

Belgiji letno 6 milijonov ton skozi 10 let. Luksemburgu isto količino premoga, kakor se je pred vojno potrošilo nemškega premoga v Luksemburgu. Italiji: rastočo količino premoga (izmed 4 1/2 milijona v prvem letu in 8 milijonov ton v zadnjem) skozi 10 let. Oni premog, ki je določen, da nadomesti primanjkljaj opustošenih premogovnikov, se mora najprej dostaviti. Končno dostavlja Nemčija Franciji na zahtovo vsako leto za dobo 3 let: 35.000 ton benzola, 50.000 ton katranskega olja, 30.000 ton rudninskega olja, kakor tudi 30.000 ton amoniakovega sulfata. Vse količine ali eden del katranskega olja, se lahko nadomesti z destilacijskimi proizvodi. Komisija za povrnitev škode bo določila ceno, ki bo veljala za te dobave. Protivrednost se vpiše v dobro na račun odškodnine. Za plačilo računa za povrnitev škode bodo pod gotovimi pogoji morala prispevati tudi nemška imetja v inozemstvu s svojo likvidacijo (glej finančne klavzule).

Podmorski kabli.

Podmorski kabli, ki so pripadali Nemčiji in jo spajali z inozemstvom, se odstopijo zaveznikom. Njih protivrednost se upiše v dobro, računa o povrnitev škode.

Finančne klavzule.

Privilegiji.

Prvovrstna prednost na vse dobrane, vrelce dohodkov nemške države in njenih posebnih dežel, pripada zaveznikom, da zagotovijo ureditev sledečih obvez: 1. plačila za vzdrževanje okupacijskih čet med premirjem in po zaključku mira.

2. Plačilo povrnitve škod kakor sledi iz tega ugovora in iz onih, ki se pridejo.

Nelojalno tekmovalje.

K gospodarskim določbam in oddelku X.

Dva podrobna dogovora merita na to, kako zatreči nelojalni način tekmovalja. Nemška vlada se zaveže, da bo podvzela vse zakonodajne in upravne korake v varstvo izdelkov in etiket zveznih in prijateljskih držav, zaveže se pod pogolem recitacitete, da se prilagodi upravnim in pravnim določbam, ki so v veljavi v zveznih in prijateljskih državah, kar se tiče naznačbe izvoza vin in spirituoze.

Pravo naseljevanje v Nemčiji.

Pravo naseljevanje v Nemčiji pripadnikov zveznih in prijateljskih držav, kar tvori posebno poglavje, se naslanja na princip narodnosti, ki ima največ ugonosti, kar se tiče izvrševanja poklicev in zvanj, trgovine in industrije in na princip narodnostnega postopanja, kar se tiče davščin, naklad, davkov ali kakršnihkoli omejitev, ki zadevajo osebe, imetja ali interese.

Posebni dogovori se nanašajo na varstva, katerih bodo deležne te osebe, imetja, pravice in interesi, prost pristop k sodniji in nastanitev konzulatov. Končno je preskrbljeno za varstvo proti dvojni narodnosti, ki jo je ohranjeval Delbrückov zakon Nemcem v tujih deželah.

Če niso ugotovljeni posebni dogovori glede njih trajanja, imajo klavzule združene v prvem oddelku, parmanenten značaj. Nekatere med njimi so omejene na pet let, če se ne podaljšajo slučajno vsled odločbe Sveta zvezne narodov; druge pa bodo veljavne tudi po tem razdobju s spremembo ali brez spremembe, s pogojem ali brez pogoja reciprocitete, kakor bo to zahteval posamezen slučaj.

Najnovejša poročila.

Rudniška nezgoda v Moravski Ostravi.

LDU. Moravska Ostrava, 21. (DunKU.) Dodatno se poroča k večerajšnji eksploziji v Novem rovu: Rešila dela so se nadaljevala vso noč. Po dosedanjih vesteh je bilo 32 mrtvih. V bolnici leži 26 oseb, ki so deloma zastrupljene po plinu, deloma poškodovane. Pogrešajo še približno 50 rudarjev. V trenutku, ko se je dogodila eksplozija, je delalo v Novem rovu okoli 650 rudarjev, katerih večina se je rešila skozi

Gospodarske pogodbe.

Oddelek II. zadeva predvsem uveljavljanje ali odpravo gospodarskih pogodb, ki so bile preje sklenjene med zveznimi in prijateljskimi državami ter Nemčijo, in naštevajo tiste mnogostranske pogodbe, ki bodo edine veljale pri silah v njihovi odnošaji z Nemčijo. Nekatere posebne stipulacije precizirajo, dopolnjujejo ali spreminjajo nekaj teh pogodb ali nekatere njih klavzule.

Tako se Nemčija zaveže glede poštinih in brzojavnih dogovorov, da ne bo zavrnila posebnih sklepov, ki jih naredijo nove države in se zaveže, da se prilagodi vsaki novi konvenciji, ki bi se sklenila glede radiotelegrafije.

Pogodbe, sklenjene med eno zveznih ali prijateljskih držav in Nemčijo, tvorijo na drugi strani predmet posebnega odstavka, ki prepisuje vsaki zvezni ali prijateljski sil v jasno opredeljenih okoliščinah inicijativno uveljavljanje teh pogodb in urejuje postopanje.

Zvezne in prijateljske sile zahtevajo od Nemčije, da pripozna abrogacijo vseh pogodb, dogovorov in ujedinenj, ki jih je sklenila z Avstrijo, Bulgarijo, Ogrsko in Turčijo po 1. avgustu 1914 in si zagotovi ugodnosti pogodb, dogovorov in ujedinenj, sklenjenih med istimi sovravnimi silami in Nemčijo pred 1. avgustom 1914, kakor tudi ugodnosti pogodb, ki jih je sklenila Nemčija z nevtralnimi državami po 1. avgustu 1914.

Končno se odpravijo vse pogodbe, dogovori in ujedinenja, ki jih je sklenila Nemčija pred in po 1. avgustu 1914 z Rusijo ali s katerikoli bodi državo ali vlado, čegar ozemlje je tvorilo nekdanj del Rusije, ravno tako, kakor z Rumunijo.

Ravno tako se anulirajo kakoršnekoli koncesije, prednosti in ugodnosti, ki jih je dosegla Nemčija ali njeni podaniki nasiloma ali v teku voljaške zasedbe po 1. avgustu 1914 od kakšne zvezne ali prijateljske države, Rusije ali kakoršnekoli države ali vlade, katere ozemlje je tvorilo nekdanj del Rusije, bodisi vsled pogodbe, dogovora ali ujedinenja, bodisi vsled kakršnegakoli dejanja, ki izvira od kakšne javne oblasti.

Bremena in odškodnine, ki bi nastale vsled te anulacije, padejo na Nemčijo.

Obrtna lastnina.

Upostavitve lastninskega prava.

Posebna kategorija zasebnih interesov zadeva lastninske, obrtne, literarne in umetniške pravice. Pariška konvencija (1883.) in Bernska (1886.), tvorita glavna statuta. Ti dve konvenciji se upostavita.

Lastninske in obrtne pravice, glede katerih so v teku vojne dopuščale voljujoče države derogacije, se upostavijo na novo.

Vendar je ta upostavitve ali to priznanje pravic podvrženo gotovim pridržkom, kar se tiče pravic nemških podanikov.

Izjeme.

1. Določila zveznih in prijateljskih držav, ki so bila postavljena iz lastnih ozirov vsled vojnih zakonov, obdržijo svojo veljavnost in ne morejo Nemčija in njeni podaniki na njih ničesar spremeniti.

2. Vsaka vlada zveznih in prijateljskih držav si pridržuje možnost, da omeji in utesni z izjemo tvorniških in trgovskih varstvenih znamk lastninske, obrtne, literarne in umetniške pravice Nemčije, ki jih bo smatrala kot potrebne za narodno obrambo, ali v javnem interesu, ali v varstvo zagotovitve, da bo Nemčija izpolnila pogoje, ki jih vsebuje mirovna pogodba. Tako bo lahko torej vsaka država sama izkoriščala te pravice, ali dala dovolila za izkoriščanje, ali si pridržala nadzorovanje izkoriščanja.

3. Razume se, da bodo pravice Nemcev, ki tvorijo del vrednosti trgovskih in industrijskih podjetij, ki so bila ali bodo likvidirana, zapadle isti usodi, kakor ta podjetja.

stranski izhod. Od druge strani se poroča, da pogrešajo še 80 rudarjev.

Nemško-avstrilski deželni zbor.

LDU. Dunaj, 22. (DunKU.) (Deželni zbor.) V pretrse pride predloženci Blerbaumerja in sodrugov na deželnega glavarja glede odstranitve nemških uradnikov in nastavlencev iz deželne, šolske in občinske službe. Trije češki deželni poslanci predložijo deželnemu glavarju izjavo, v kateri protestirajo proti nemško-nacionalnemu odporu

proti navzočnosti čehoslovaških zastopnikov v deželni zbornici in v kateri izjavljajo, da je na Dunaju 17.000 oseb, ki se priznavajo čehoslovaškemu narodu in da so tudi čehi na Dunaju pri deželnozborskih volitvah imeli 57.340 glasov, na katere so odpadli trije mandati. Deželni glavar Sever se je protivil to izjavo vzeti na znanje ali jo dati v zapisnik. — Nato so se vršile volitve v različne odseke. Predlog nemškega nacionalca Riehla o nepriznanju čehoslovaške zaprisege in njegov predlog, naj se čehoslovaški poslanci pripustijo k razpravi šele potem, ko so storili prisego v predpisani obliki, to se pravi samo v nemškem jeziku, se odkaze občinskemu in ustavnemu odseku. Predlog, ki so ga stavili krščansko-socialci v nujnem potu in ki se tiče spremembe reda pri občinskih volitvah, je bil po kratki debati sprejet od vseh strank. V spremembnem zakonu se med drugim zahteva, da se morajo od pasivne volilne pravice izključiti vsi uradniki okrajnih glavarstev in deželni svetniki, ki morajo iz svojega službenega delovanja izvrševati kontrolo in oni, ki so k občinam v kakem pridobitnem ali na dobiček stremilajočem razmerju; pač pa bi deželni uradniki imeli pasivno volilno pravico.

Čehoslovaška narodna skupščina.

LDU. Praga, 21. (ČTU.) V plenarni seji narodne skupščine je odgovarjal minister za šolstvo dr. Haberman na interpelacijo poslanca dr. Mareka in tov. o razmerah na praškem nemškem vseučilišču. Nato je prišla na razgovor velika rudniška katastrofa v Lazyah v tešinskem okrožju. Predsednik je izjavil, da je bol tešinskega okrožja, bol vsega prebivalstva. Vsa naša skrb mora biti posvečena sobratom tešinskega okraja in naša dolžnost je, izboljšati usodo rudarskih družin. V isti stvari se je oglasil k besedi tudi minister za javna dela Stanek. Kako je eksplozija nastala, še ni znano. Do sedaj so našli 32 mrtvih in 26 ranjenih, ki so jih odpeljali v bolnico. 78 oseb pogrešajo. Včeraj so se začela rešila dela s pomočjo dihalnih aparatov. Okrožni rudarski urad v Moravski Ostravi je bil pozvan, da podeli vsak dan poročila. — Narodna skupščina je prešla nato na dnevni red, namreč k nadaljnji debati o reformi zakonskega prava. Pravosodni minister dr. Soukup je med drugim navajal: Vprašanje reforme se tiče 200.000 družin. Rešiti nam je tri probleme, in sicer ločitev cerkve od države, reformiranje zakona in odstranitev cerkvenega zakona. Državi je na tem ležeče, da ne prekrši pri tej reformi te ali one dogme. Sedanji zasebno kapitalistični sistem se je oklenil tudi institucije zakona, ki je postala med vojno predmet spekulacije. Ločitev zakona ne bo samovoljna; naloga sodišč bo, strogo paziti na to, da se zakon ne bo zlorabljal. Menimo, da je že prišel čas, da rešimo veliki problem ločitve cerkve od države. Novi zakon pomenja velikanski korak naprej in je kulturno delo v prispel republike in bo služil morali. — Minister za narodno brambo je podal v današnji seji brambnega odseka narodne skupščine obsežen ekspozé o vojaški akciji na Slovenskem. Minister za narodno brambo Klofač je nadaljeval: Skoraj istočasno, ko je Bela Kluha poslal diplomate na vse vetrove, ki so pozivljali, naj se ustavi sovražnost na vseh frontah, so Madžari napadli Komarno. Bil je to organiziran vojaški napad. Pri tem smo imeli petnajst mrtvih in 25 ranjenih, sovražnik pa 116 mrtvih in dva ujetnika. Uplenili smo tudi nekaj vojnega materiala. Kakor razvidno, so se Madžari pripravljali na napad v večjem obsegu in so se s tem napadom nameravali polastiti mesta. Ko se je začetkom marca začela finančna akcija in žigosanje bankovcev, so Madžari upali, da je zanje priležnost. Vsak dan so njihova letala metala velike množine letakov na naše ozemlje, pozivljajoč prebivalstvo,

naj se upre finančnim odredbam. Na eni strani so hoteli izpodkopati zaupanje slovaškega naroda do naše vlade, na drugi strani pa preprečiti žigosanje bankovcev. — Govornik je nato navajal podrobnosti madžarske vojaške ofenzive. — Poslanec Smichova-Langova pozdravlja v imenu socialističnih žen zakonsko reformo, da se ne strinja z načinom, kakor so jo nameravali izvesti. Reforma bo strašno prostituciji zavdala udarec. — Posl. dr. Černy izjavlja v imenu kluba čehoslovaške republikanske agrarne stranke, da bo glasoval za reformo.

Konvencija med Jugoslavijo in Francijo?

LDU. Pariz, 22. (ČTU.) Pozno zvečer se je razširila vest, da se mora vse delo glede mej štajerske in Koroške pričeti iznova, ker želi Italija najprej urediti mej Tridenta in Dalmacije. Italijani v Parizu se je polotila naraščajoča razburjenost, ker se izkuša, kakor poročajo depeše iz Milana, ustanoviti vojaška konvencija med Jugoslavijo in Francijo. Italijani se boje, da bodo v vzhodni Adriji obkoljeni, ako se pridruži tej konvenciji tudi Grška.

Podaljšanje roka nemški delegaciji dovoljeno.

LDU. Versailles, 22. (ČTU.) Pariški tiskovni listi prinašajo k izmenjavi not med Brockdorff-Rantzaujem in Clemenceaujem o podalšanju roka do 29. maja vest, da bo potreboval svet četvorice približno 8 dni za proučitev protipredlogov. Potem dobe Nemci rok enega do dva dni za sprejem ali odklonitev.

Orlando zapustil Pariz.

LDU. St. Germain, 21. (DunKU.) »Matin« poroča, da je Orlando včeraj zapustil Pariz ter se podal v Bardonecchio, da predseduje tam ministrskemu svetu. Sončno ostane še v Parizu, da nadaljuje diskusijo o otomanski državi. Barzilai je iz družinskih razlogov odpotoval v Rim. Orlando se vrne baje v petek v Pariz. Pogajanja z italijansko delegacijo o jadranskem problemu so povoljno napredovala, ker je Italija z ozirom na londonski pakt privolila v značne teritorialne odpovedi. Italijani zahtevajo priznanje njihove narodne suverenitete nad Reko, so pa pripravljeni pristopiti v upravo mesta vse interesovane elemente.

Rigo zavzeli Letonci.

LDU. Pariz, 22. (Brezlično.) Letonski tiskovni urad poroča: Riga in Dünaburg so zavzele letonske garde. Večino boljševiških komisarjev Rige so prekinili s odmorom ustrelili. — Estonski generalni štab poroča, da korakajo estonske čete proti Molmarju.

Španija za Dunaj.

LDU. Madrid, 21. (DunKU.) Španska vlada je sklenila, prispevati po svojih močeh k olajšanju težkega pomanjkanja živil v Nemški Avstriji, zlasti na Dunaju. Zato je naročila španskemu poslaniku v Washingtonu, naj stavi špansko ladjo, ki je usidrana v tamošnjih vodah, na razpolago ameriški vladi, da se pospeši prevoz živil v Nemško Avstrijo. Razen tega je ukrenila španska vlada vse potrebno, da odrine še ena ladja, ki je naložena z rižem iz enega španskih pristanišč v Trst, od koder bo blago odpremljeno v Nemško Avstrijo.

Zasedba Smirne in prebivalstvo Grške.

LDU. Lyon, 22. (Brezlično.) Kakor je bilo pričakovati, je izzvala zasedba Smirne po grških četah po vsej Grški vihar navdušenja in radosti. Zadnji čas se je opažala v grški javnosti nekaka nervoznost, ki je povzročala strah, da ne bi se izpolnile vse grške narodne aspiracije. Toda dejstvo, da je Italija ob enem z drugimi velesilami pristala na to, da Grška zasede Smirno, je izzvalo popoln preobrat v grškem javnem mnenju. Ta preobrat je razviden iz člankov grškega časopisa, ki hvali na vse mogoče načine Ita-

lijo in velikodušnost, katero je pokazala v smirnski aferi. — List »Eleuterios Typos« piše: Vest, da je pooblastilo, katero je dobila Grška, da zasede Smirno, podpisala tudi Italija, je napravila najboljši vtis. Ta vtis so ojačala še bolj izvajanja italijanskega poslanika v Atenah. Avezane, ki je odgovoril na pozdravni nagovor atenskega župana v zelo pristranem tonu ter izrazil svojo željo, da bi se vse grške narodne aspiracije uresničile brez izjeme. — »Patris« vidi v zadržanju Italije na pram Grški dokaz, da je italijanska politika vedno spoštovala načela svobode in pravice malih narodov. — »Hestia« piše: Radost grškega naroda zaradi zadržanja Italije je popolnoma upravičena. Z zadoščenjem pozdravlja helenizem pravo, viteško Italijo, ki se drži zvesto svojih plemenitih, svobodomnih tradicij, Italijo, ki ljubi in ščiti male narode.

Vprašanje Turčije.

LDU. Pariz, 22. (Brezlično.) Italijanskemu vprašanju poroča »Echo de Paris«, da vztraja konferenca na ohranitvi teritorialne enote turške države, ki naj se omeji na turške vilajete s Carigradom kot glavnim mestom. Ni znano kdo in kako bo izvrševal mandat nad Turčijo. Ako bi se določila samo ena velesila, bi to pri drugih povzročilo ljubosumnost, mednarodna uprava pa bi bila splojna z mnogimi težkočami. »Humanite« izjavlja, da Zedinjene države odklanjajo mandat nad Carigradom. »Action Française« poroča, da se kljub uradni izjavi, da se še ni našla nobena rešitev vprašanja, vendar lahko zagotavlja, da bo sultan ostal v Carigradu, čeprav ne kot vladar, vendar pa kot vrhovni šef mohamedanskega veroizpovedanja. — Smirna z zaledjem pripade Grčiji, Adalija in Konja Italiji, Adana pa Ameriki pod nadzorstvom zveze narodov. Dodekanes bo splojen z Grčijo.

Za ureditev mednarodnih znanstvenih odnosov.

LDU. Lyon, 22. (Brezlično.) Na povabilo akademije za proučevanje starinskih napisov in za leposlovje, kateri se je pridružila akademija moralnih in političnih ved, so imeli pooblaščen zastopniki ameriške akademije v Bostonu, dalje zastopniki združenja ameriških zgodovinarjev v Washingtonu, kraljeve belgijske akademije, kraljeve akademije turinske in akademije de Lincei, nadalje zastopniki rumunske akademije in dva oficijelna zastopnika Grške ter Japonske dne 15. in 17. maja sestanek, da prouče veljavno vprašanje, kako naj se uredi po vojni mednarodni znanstveni odnos, ter da nadaljujejo vsled vojne prekinjeno prizadevanje akademije za naravoslovne in matematične vede, ki je po inicijativi londonske Royal Society in pariške akademije znanosti izkušala doseči nekako osredotočenje svetovnega znanstvenega delovanja. Delegatje so sklenili soglasno, da se ustanovi osrednja zveza teh znanstvenih korporacij, ki jim bo omogočala delovati z združenimi močmi pri znanstvenem raziskovanju in tudi pri izdajanju vzajemnih publikacij. Vsi narodi, ki jih je združila vojna, tudi oni, ki jih vsaj ni ločila za dobo, za katero ni mogoče reči, kako dolgo bo trajala, bodo povabljeni, naj pristopijo k tej zvezi, ki bo nosila ime »Union academique«. Njen namen bo, poglobljati in gojiti vse znanstvene panoge, katere goje posamezne akademije članice, predvsem jezikoslovje, zgodovino, ter moralne, politične in socialne vede. Sedež zveze bo Bruselj, kjer bo vodil njene posle poseben permanenten urad in kjer se bodo vršile vsako leto skupščine delegatov.

To in ono.

Letala v službi znanosti. Kapitan Robert A. Barlett bo vodil ekspedicijo z letali na severni tečaj, ki ima nalogo, da izdela potrebne zemljevide. Tako naznauja »Ame-

riški eronavtični klub«. Ekspedicija bo napravila fotografske plošče in zemljevide in dognala, če je tam zemlja. Klub bo v ta namen nabral sklad 250.000 dolarjev. — Po izdelanem načrtu zapusti ekspedicija Združene države v prihodnjem juniju. V juliju in avgustu je vreme lepo skozi šest tednov, temperatura je redkokdaj pod 60 stopinjami nad ničlo. Letala pripeljejo z ladjo do Etaha, ki je oddaljen 600 milj od Severnega tečaja. Ekspedicija bo imela s sabo eno veliko letalo in druga manjša letala, ki bodo služila za ogledovanje. Ko popoka led, da pojde ladja lahko do rta Columbia, ustanove na tem rtu glavno oporišče, s katerega izvrše polet preko Severnega tečaja. Pot je določena od rta Columbia preko Severnega tečaja do rta Caluskina v Sibiriji.

Projekt brezžične telefončne zveze med Ameriko in Evropo.

Iz Washingtona poročajo, da je izjavil vodja telegrafičnega in telefonskega poizkusnega urada dr. Goldsmith, da bo tekom nekaj let zvezana Evropa z Združenimi državami potom brezžičnega telefona, ki bi bil pod Messinsko morisko ožino.

Izdajatelj: Josip Petelan.
Odgovorni urednik:
Rudolf Golouh.
Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.
Št. 883/M. a.

Razglas.

Odsek za prehrano pri deželni vladi za Slovenijo v Ljubljani je naročil s svojim dopisom z dne 16. maja 1919, št. 5839, mestni aprovizaciji, naj vsled proglašene proste kupčije z žitom in moko sama uravna način preskrbovanja občinstva svojega okoliša s kruhom in moko.

Na podstavi tega ukrepa je sklenil mestni aprovizacijski odsek v svoji seji dne 21. maja, da se sme prodajati dekagram kruha, pečenega iz moke za pečivo, počenši od sobote, dne 24. maja, po pet (5) vinarjev.

Potemtakem smejo peki in prodajalci takega kruha računati zemlje (solene štrčke itd.), ki navadno tehtajo po šest (6) dekagramov, po trideset (30) vinarjev; enako ceno za dekagram smejo zahtevati tudi pri štručah in hlebcih.

Kavarnarji in gostilničarji smejo računati do preklica zemlje in kruh v tež 6 dkg po štirideset (40) vin.

Prestopki proti temu ukazu se bodo kaznovali po naredbi osrednje vlade z dne 7. marca 1919, št. 2634, z denarno globo do 20.000 K, oziroma z zaporom do šest mesecev; v ponovnem slučaju z odvzetjem koncesije.

Mestni magistrat ljubljanski.
dne 22. maja 1919.

Sprejme se takoj raznašalec ali raznašalka

za Ljubljano. — Vsi pogoji se poizvedo v upravi »NAPREJA«.

Pravkar je izšel v zalogi

Učiteljske tiskarne

R. Z. Z. O. Z.

v Ljubljani

SLOVENSKI METULJAR,

spisal Julij Bučar,

navodilo, kako je loviti, rediti, razpenjati metulje in kako urejevati zbirko; z morfološkim opisom metulja v vseh preobrazbah, 8 15 slikami.

Cena K 5.—

To knjigo, ki je edina svoje vrste v slovenskem jeziku, priporočamo najtopleje vsem, ki si napravljajo zbirko metuljev. — Posebno pripravna je za srednješolce.

Hrasti

stoječi, večje število, se prodajo, (Močni do 90 cm v prerezu.)

Naslov v upravnistvu »NAPREJA«.

V delo se sprejme

takoj proti dobri plači več:

tesarjev, stavb. mizarjev,

kolarjev, zidarjev,

:: kleparjev, koscev ::

Zglasiti se je pri »Državni posredovalnici za delo« v Ljubljani, Gradišče 4.

Miši, podgane, stenicice, šurki!
Izdelovane in razpošiljene preizkušene radikalno učinkovite uničevalne sredstva, za katero vsak dan dohajajo zahvalna pisma. Za podgane v miši K 5; za šurke K 5—; tinktura za stenicice K 2, posebna močna tinktura K 5—, uničevalce moljev K 2; prašek proti mrčesu K 2-50 in K 5—; tinktura za človeške uši K 3; mazilo proti ušem pri živalih K 2; prašek za uši v čeliki in perilu K 3; tinktura proti pasjim bolham K 1-50; prašek proti pernemu ušem K 2; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjavi (uničev. rastlin) K 3; Pošilja po povzetju: Zavod za pokončevanje mrčesa M. Jünker, Zagreb 40, Petrinjska ulica 3, III.

Pohištvo

za delavska stanovanja iz mehkega lesa. Spalne sobe, jedilnice, sobe za gospode, vseh vrst lesa in oblik. Kuhinjske opreme, železno pohištvo, tapetniške opreme zelo poceni v trgovini pohištva

Karl Preis, Maribor, Stolni trg št. 6.

Nakup neprisljen!

Ceniki zastonj!

ZORA TARMAN

učenka V. razreda Mladike

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem naznanjamo pretužno vest, da je naša nad vse ljubljena hčerka in sestra, gospodična

včeraj ob 12³⁰ popoldne v 13. letu starosti po dolgi mučni bolezni mirno preminula.

Pogreb nepozabne se vrši jutri v soboto 24. t. m. ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti Kmetiška ulica št. 212 na pokopališče k Sv. Križu.

Drago ranjko priporočamo v blag spomin.

Ljubljana, 23. maja 1919

Žalujoča rodbina Tarman.

— Delniška glavica —
K 15.000.000.

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti ugodnemu obrestovanju.

Ljubljanska kreditna banka

v Ljubljani.

Poslovnica razredne loterije.

Podružnice: v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju in Mariboru.

Rezervni fond okroglo
K 4.000.000.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, financira obratne dobave in dovoljuje aprovizacijske kredite